

נספח להרחבה | שורש מקום קדושה למעלה ולמטה

רבי יהודה הלוי כתב בספר 'הכוזרי' (מאמר שני, יד): "הוא הר המוריה... המקום המיוחד המוכן לשכינה... כמו שנאמר (בראשית כב, יד): 'וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יְרָאָה [אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר ה' יְרָאָה]', וביאר בדברי הימים כי בית המקדש בנוי בהר המוריה, ושם מבלי ספק המקומות שראויים להקרא 'שערי השמים'. הלא תראה יעקב אבינו, שלא תלה המראות אשר ראה לא בזכות נפשו ולא באמונתו ובר (=ונקיות וטוהר) לבבו, אבל תלה אותם במקום, כמו שאמר (שם כח, יז): 'וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נִּזְרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה [אִין זָה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם]', ועליו אמר קודם לזה (שם יא): 'וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, רצונו־לומר: המקום המיוחד". ועוד כתב שם (מאמר א, צד): "כאשר אנחנו עושים היום (=בזמן החורבן) במקומות המכובדים אצלנו, עד שאנו מתברכים בהם ובעפרם ואבניהם... מה שאנחנו נוהגים בו היום, מעשות בתים בבחירתנו, וגדלנו להם, והתברכנו בהם, ואפשר שנאמר שהשכינה חלה בהם, והמלאכים חונים סביבותיהם - ולולא הצורך להתחברות קהלנו, היה הדבר הזה נכרי". דהיינו שהכנת המקום הקדוש להשראת שכינה קבועה בשורש עליון בבחירה אלוקית, ואנו חושפים את סגולת המקום וקדושתו כשאנו מכבדים אותו ומייחדים אותו לעבודת ה' בהתחברות הקהל שם.

ובאר זאת הגראי"ה קוק בסידורו עולת־ראיה (חלק א עמ' רלו): "מציאות קדושת המקום - שבתכלית [=שבשיא] המעלה היא נמצאת במקום המקדש, שמשם יצאה האורה לעולם - נשגבה היא מהשקפת בינת אדם, כי איך תתכן הגבלת מקום אצל הקדושה העליונה, שלמעלה מכל משיגי [=תאורי] הגוף? אמנם **כאשר התיחדות קדושת המקום פועלת להיות בני־אדם ממוקדים לתכלית המעלה והקדושה וכבוד שמים, שמזה בא יסוד ההדרכה השלמה האנושית בכללה, הרי אנו רואים את גודל הטובה הנמשכת ממנה, שהיא נקבעה לכך מהשי"ת היודע מראשית אחרית ותוכן [את] רוח האדם.** אם כן המקדש נתון בין ב' אותיות (שמות טו, יז; ברכות לג, א) - אשר מהשגת השי"ת ורוממותו, כפי מדת ציורי האדם, והיותו משתלם בטבעיות חייו החברתיים על־ידי־זה במרכז של אחדות ונשיאת־דגל נבחרת, מזה נעלה אל הכרת עצם ענין סגולת הערך המיוחד, ששם השי"ת בהתיחדות קדושת המקום מראש מקדם, שתכלית השלמות, לפי מדתם של בני־אדם, תהיה נמשכת ממנה. 'מִכּוֹן לְשִׁבְתָּהּ פְּעֻלָּתָ ד' (הוי"ה)', [כלומר] הפעולות העקריות של הכנות עצמיות קדושת המקום וסגולותיו המיוחדות, 'מִקְדָּשׁ ד' (אדנות) בּוֹנְנוּ יְדִידָה', [כלומר] את התרכזות שאיפת תכלית השלמות האמתית, כפי ציור האדם, שחסד השי"ת התָּה לו".

הקן למורשת הכותל המערבי

ואמנם ההתרכזות סביב מקום אחד שנבחר מאת הבורא לקדושה ולהשראת שכינה אינו מונע מגילויה בשאר המקומות, ואדרבה – שם יהיה המכון והיסוד לגילויי השכינה בכל העולמות, וכלשון המלבי"ם (מלכים-א ח, יב): "באשר המקום הזה, הר המוריה, שעליו נבנה המקדש, היה מקום מיוחד להשראת השכינה מימי קדם וכו' וזה שער השמים, וכיון שה' שכן בו בערפל, רצונו לומר בעוד היה מקום תהו ובהו חשך וערפל, והיה הר ושדה וגורן, ממילא אחר שבניתי שם בית זבל לך ידעתי שיהיה מכון לשבתך עולמים. ונדמה במשלו: **מלך שדבקה נפשו לאהבה לשכון במקום אחד על שפת הים, שהיה מקום קדוש בעיניו, ובא אוהבו של מלך ובנה לו שמה פלטרין גדולים ובית מקדש מלך, שהאוהב הלז בטוח שישב המלך שמה לעולם, דאחר שישב במקום ההוא בהיותו חרב ושמש כל-שכן עתה בשימצא שם בית בנוי לתלפיות... שפה ישכן בקביעות וכו' כאלו פה יהיה עיקר הדירה והשכינה. ומה שישב ה' וישכן בכל העולמים העליונים יהיה על-ידי המקדש, כאילו האור יאיר מן המקדש אל כל העולמות והוא יהיה המכון והיסוד אל כל הבנינים של כל ההיכלות, ששם יבא המלך בכבודו בכל עולם ועולם, שידמה המקדש כמו הפלטין העקרי ויתר המעונות המקודשים לה' בעולמים שלו יהיו כתאים וחדרים של הפלטין הזה העקרי שהוא מכון ויסוד לכולם".**